SUOMEN ILMASTOPANEELI
The Finnish Climate Change Panel

Asiantuntijalausunto:
Valtioneuvoston selonteko julkisen talouden suunnitelmasta vuosille 2023—2026

YMV 22.4.2022

Paula Kivimaa

Vihreän siirtymän edistäminen julkisen talouden suunnitelmassa

SUOMEN ILMASTOPANEELI
The Finnish Climate Change Panel

- Hyvin mitoitetut ilmastotoimet edistävät talouskasvua ja vihreä siirtymä luo perustan tulevaisuuden työllisyydelle.
  - Tämän olisi pitänyt välittyä selkeämmin myös julkisen talouden suunnitelmassa.

- Hiilineutraaliuteen liittyvien tavoitteiden edistämiseen ilmoitetaan käytettävän noin 2,7 miljardia vuonna 2023, 2,4 miljardia vuonna 2024, 2,2 miljardia vuonna 2025 ja 2,1 miljardia vuonna 2026.
  - Kaikkien julkisen talouden suunnitelman linjausten pitäisi olla linjassa hiilineutraaliuden kanssa – minkään linjauksen ei tulisi johdattaa päinvastaiseen suuntaa

- EU:n elpymisrahoitus mahdollistaa historiallisen suuren panostuksen vihreään siirtymään.
  - Tämä mahdollisuus pitää osata hyödyntää järkevällä tavalla, niin, että aidosti kiihdytetään vihreän siirtymän toimia.
  - Kestävänkasvun ohjelman toimeenpano on tässä tärkeässä roolissa

Vihreän siirtymän edistäminen julkisen talouden suunnitelmassa

SUOMEN ILMASTOPANEELI
The Finnish Climate Change Panel

- Venäjän sotatoimet Ukrainassa ovat korostaneet entisestään fossiilisista polttoaineista luopumisen kiireellisyyttä.

- Linjatut toimet omavaraisuuden vahvistamiseksi, fossiilisesta energiasta luopumiseksi ja investointien vauhdittamiseksi suurimmaksi osaksi vauhdittavat vihreää siirtymää
  - Lisäykset sähkö- ja kaasuautojen hankintatukiin, öljy- ja kaasulämmityksestä luopumisen avustuksiin sekä panostukset kosteikkoviljelyn vauhdittavat vihreää siirtymää.
  - Sekoitevelvoitteen lasku sen sijaan toimii päinvastaisesti; kun Suomen ohella muutkin maat tekevät vastaavia toimia, lisääntyy suhteellinen kysyntä raakaöljylle.
  - Kriisi ei saa johtaa turpeen palaamiseen Suomen energiatuotantopalettiin pysyvästi, sillä Suomen hiilineutraaliustavoitteen saavuttaminen vuoteen 2035 mennessä edellyttää, että turpeen energiakäytöstä luovutaan.

Vihreän siirtymän edistäminen julkisen talouden suunnitelmassa

SUOMEN ILMASTOPANEELI
The Finnish Climate Change Panel

- Sähköistyminen on vahva trendi ja mahdollisuus leikata päästöjä merkittävästi kaikilla sektoreilla, mikä on huomioitava vihreän siirtymän edistämisessä.
  - Valtion tulee edesauttaa sähköistämiskehitystä aktiivisella ja johdonmukaisella politiikalla tarvittavan infrastruktuurin varmistamiseksi ja pitkäjänteisen tutkimuksen turvaamiseksi.
  - Lisäpanostukset muun muassa vetytalouden ja akkuarvoketjujen investointeihin ovat tarpeen.

Vihreän siirtymän edistäminen julkisen talouden suunnitelmassa: TKI

SUOMEN ILMASTOPANEELI
The Finnish Climate Change Panel

- Suomen kansainvälinen menestys on kiinni korkeatasoisesta perus- ja soveltavasta tutkimuksesta ja tehokkaasta innovaatiojärjestelmästä.
  - Olemassa olevien ratkaisujen vauhdittamisen lisäksi panostaminen seuraavan aallon kestävyyssiirtymää tukeviin innovaatioihin on tärkeää kansainvälisen kilpailukyvyn kannalta.

- Vuoden 2023 valtion T&K-panosten kokonaisuutta on korotettu 344 miljoonalla eurolla edelliseen julkisen talouden suunnitelmaan verrattuna.
  - Askel oikeaan suuntaan.

- Erityistä huomiota tulisi kiinnittää osaamisen varmistamiseen & uudistamiseen.
  - Korkeakoulujen ja yliopistojen rahoituksen ja tutkimusedellytysten lisääminen ja riittävien resurssien suuntaaminen fokusalueille on paras keino edistää vihreää rakennemuutosta.

- Vihreän siirtymän innovaatioiden skaalaaminen saattaa edellyttää myös hallinnollisia/ ohjauskeinokokeiluja systeemistä muutosta parhaiten edistävän ohjauksen löytämiseksi

Vihreän siirtymän edistäminen julkisen talouden suunnitelmassa: hallinnollisten menettelyiden kehittäminen

- Julkisen talouden suunnitelmaan sisältyy 36,8 milj. euroa lisäyksiä lupa- ja muihin hallinnollisiin menettelyihin ja digitalisaatioon vihreän siirtymän investointien vauhdittamiseksi
  - Tämä on tervetullut panostus.
- Vihreän siirtymän vaatima systeeminen muutos tulee ulottaa myös hallinnollisten menettelyiden kehittämiseen.
  - Erityisen tärkeää olisi huolehtia hallinnollisten prosessien kokonaiskuvan hallitsemisesta.
  - Menettelyjen kehittämisen lähtökohdan olla hankelähtöinen, eikä niinkään laki-/ja lupalähtöinen, kuten perinteisesti on ajateltu.
  - Ympäristöluvitusta voitaisiin pidemmällä aikajänteellä sujuvoittaa hallinnon keskittämisellä siten, että ainakin elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten ja aluehallintoviraston ympäristötoimialat muodostettaisiin yhdeksi valtion viranomaiseksi
  - Menettelyjen sähköiset asiointimahdollisuudet pitäisi saada mahdollisimman pikaisesti toimiviksi.

SUOMEN
ILMASTOPANEELI
The Finnish Climate
Change Panel